

ster og er aktieselskaber, kan der ikke stilles samme krav til selve livsforsikringsselskabets bestyrelse (fordi denne vælges af aktieselskabets generalforsamling, dvs. aktionærerne). Indflydelsen må her ske gennem den aktiepost, som den eller de berørte fagforeninger besidder. Der skal stilles krav om, at der nedsættes et besluttende råd - eller et organ af en anden benævnelse - der udøver den indflydelse, aktieposten giver, og hvortil formand og halvdelen af rådsmedlemmerne i øvrigt vælges af og blandt de medlemmer, der har opsparing i livsforsikringsselskabet. Det må i forlængelse heraf så vidt muligt sikres, at den pågældende aktiepost er en majoritetspost - f.eks. ved, at muligheden for at købe arbejdsgivermodparten ud aktiveres.

Det vil endvidere være naturligt, at flest muligt af bestyrelsesmedlemmerne, herunder formanden i livsforsikringsselskabet, vælges blandt de direkte valgte medlemsrepræsentanter i det besluttende råd. Dette vil yderligere styrke medlemsindflydelsen.

Forslagsstillerne er dog villige til at overveje andre modeller, som regeringen måtte lægge frem, hvis disse på samme vis sikrer medlemmernes demokratiske indflydelse. I det omfang der findes eller kan forventes at opstå endnu andre organisationsformer, bør forslaget også tage højde herfor.

Ad 2. Samfundsmæssig ansvarlighed og bæredygtighed:

Produktionen i fremtidens samfund bestemmes blandt andet af nutidens pensionsinvesteringer. Social, økonomisk og økologisk bæredygtighed forudsætter, at produktionen i fremtidens samfund giver mulighed for at omsætte pensionsopsparingen til forbrug i den forventede takt på en miljømæssigt forsvarlig måde, og uden at det i øvrigt balaster samfundsøkonomien på en måde, som nødvendiggør uønskede økonomiske og politiske indgreb og kursændringer.

Dette sikres ikke af kravet om, at pensionsordningerne skal investere efter størst mulig forrentning. Derfor betyder dette krav heller ikke, at pensionsopparernes interesser varetages bedst muligt. Sagt på en anden måde er den samfundsmæssige hensigtsmæssighed ikke identisk med maksimalt afkast. Der kan f.eks. være hensyn til miljøet, der afgørende taler imod investeringer uanset disses rentabilitet. Der kan f.eks. være sociale hensyn, der afgørende taler for investeringer, der ikke økonomisk set er fuldt rentable. Samfundet burde være tilfreds, når pensionsordninger tager sådanne hensyn. Men dette er ikke reaktionen ud fra gældende lovgivning og bestemmelser, idet sådanne pensionsordninger kan risikere irettesættelser, for-

di de ikke går efter det størst mulige afkast. Dette er ikke hverken rimeligt eller fornuftigt.

Derfor bør eksisterende lovgivning erstattes med en lovgivning, hvor samfundsmæssig bæredygtighed bliver den overordnede målsætning. Pensionsopparerne har selvfølgelig også en interesse i afkastet, og det skal sikres gennem en målsætning om, at investeringerne samlet set skal give et rimeligt afkast.

Uden disse ændringer i målsætningen forsvinder ikke blot bæredygtigheden, men paradoksalt også den sikkerhed for fremtidigt forbrug hos pensionsopparerne, som bruges som begrundelse for det nuværende krav om størst muligt afkast. Investeringer i virksomheder, der ikke er miljømæssigt forsvarlige eller ikke har et godt arbejdsmiljø, kan medføre betydelige samfundsmæssige udgifter, når pensionsopparerne skal have udbetalt deres pension.

En yderligere grund til de foreslåede ændringer er, at det faktisk ikke er muligt at beregne en optimal »forrentning« af pensionsopparernes investeringer, og slet ikke, når det gælder langsigtede investeringer. Den optimale forrentning rummer både et kvalitativt bæredygtighedsaspekt og et kvantitativt økonomisk gevinstaspekt, og begge dele afhænger af skøn, vurderinger og holdninger. Derfor bør forestillingen om den iskolde, rationelle kalkule droppes, og det bør erkendes, at det drejer sig om, at investeringerne skal både bære og betale sig.

For at sikre, at det besluttende organ i pensionsordningerne gør sig de fornødne overvejelser, og at medlemmerne får kendskab til og dermed mulighed for at tage stilling til skøn, vurderinger og holdninger hos bestyrelsen og dens medlemmer, foreslås det, at en bestyrelse senest 6 måneder efter, at den er valgt, skal lave retningslinjer for investeringer, der relaterer sig til i hvert fald den samfundsmæssige bæredygtighed. Disse sendes til alle medlemmer af pensionsordningen.

Ad 3. Ethiske principper:

Angivelse af de etiske principper skal dels indeholde en beskrivelse af, hvilke typer af virksomheder man tilstræber at investere i, f.eks. virksomheder, der arbejder med vedvarende energi, hospitalsudstyr, kollektiv trafik, miljørigtige byggematerialer osv., og dels indeholde en beskrivelse af, hvilke typer af virksomheder man ikke vil investere i, f.eks. virksomheder, der benytter sig af børnearbejde og/eller ikke tillader, at arbejderne organiserer sig, virksomheder, der producerer pesticider, farligt affald m.v., virksomheder, der overtræder miljølovgivningen osv.